

УДК 378.091

DOI <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series5.2022.spec.1.23>

Карпенко Ю. П.

МОНІТОРИНГ ЯКОСТІ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Стаття присвячена ознайомленню з європейським досвідом щодо моніторингу якості освіти в закладах вищої освіти. Зазначено чинники, які сприяють активній інтеграції української освіти, серед яких бажання українців жити та здобувати якісну освіту в сучасній європейській країні. Окреслено, що “моніторинг якості освіти”, хоч і нове поняття, проте вже має певну історію вивчення. Проаналізовано досвід українських науковців щодо ефективного моніторингу, зазначено ключові позиції закордонних дослідників. Наведено складники внутрішнього та зовнішнього моніторингу закладів вищої освіти в європейських країнах та зазначено, як відбувається впровадження їх в освітній простір України. Описані принципи моніторингу, наведено досвід діяльності університетів Франції, Естонії, Ірландії. Окреслено ключові сегменти, які мають велике значення в оцінюванні діяльності закладу, як-от: наявність засобів, компетентність викладачів, безпека учасників освітнього процесу, доступність інформаційних ресурсів. Зазначено, що для ефективної інтеграції української системи освіти в європейський простір потрібно закінчити реформування освітньої сфери, яке включає і зміни у формах і методах оцінювання, термінах навчання, організації діяльності закладів вищої освіти. Обов’язковими складниками європейського закладу вищої освіти є наявність вебсайту, на якому висвітлюється інформація щодо його діяльності. На прикладі діяльності Черкаської медичної академії окреслено врахування європейських стратегій у проведенні внутрішнього моніторингу якості. Зазначено організацію проведення моніторингу навчально-методичного забезпечення занять.

Зроблено висновки, що пріоритетною ціллю моніторингу якості освіти є виокремлення труднощів, недоліків, їх усунення та прозорість і відкритість у діяльності закладу вищої освіти з урахуванням досвіду європейських університетів.

Ключові слова: моніторинг, заклад вищої освіти, якість освіти, навчальний предмет, європейський досвід, медична академія, здобувач освіти, Україна.

Медична й освітня сфери є тим фундаментом, який формує розвиток не лише особистості, а й суспільства загалом. Українці ухвалили важливе рішення – бути гідними, справедливими, освіченими, професійними, компетентними у своїй країні та формувати всі сфери існування відповідно до європейських стандартів, зокрема Європейської мережі забезпечення якості (далі – ENQA), не залежно від напрямку діяльності. Реалізація такого важливого рішення в напрямі означеного фокуса можлива лише за умови дотримання основних принципів існування європейських країн, а саме: відкритості, порядності, доброчесності, милосердя, гуманізму, етичної культури та моралі. Передували усвідомленню окреслених аспектів події в суспільно-політичному житті, економічній і освітній сферах. Українське суспільство обрало для себе європейський шлях розвитку, для цього потрібне реформування важливих сфер існування. Однією із ключових вимог європейців був відкритий моніторинг якості надання освітніх, медичних, соціальних послуг.

Зауважимо, що термін “моніторинг” розглядається науковцями з різних сегментів. Проблема оцінювання якості освіти є новою і з кінця ХХ сторіччя привертає увагу науковців і експертів. Сучасні дослідники зазначають, що конкурентоспроможні фахівці на міжнародному ринку праці і є показником якості освітніх послуг. Науковці слушно акцентують, що моніторинг якості освіти є науковим дослідженням, за результатами якого можна отримати об’єктивну інформацію про освітній процес у закладі вищої освіти, ознайомитись із критеріями аналізу, визначити рейтингові позиції закладу в межах України і на міжнародній арені [5]. На думку Т. Завгородньої, моніторинг якості освіти відіграє ключову роль у підвищенні її якості, проте, з досвіду країн Європейського Союзу (далі – ЄС), окреслений процес повинен базуватися на законодавчих документах, положеннях, рекомендаціях, стандартах. Важливо, з огляду на досвід європейських країн, реалізувати даний процес із залученням усіх учасників освітнього процесу, стейкхолдерів зовнішніх і внутрішніх [2, с. 168].

У законодавчих документах щодо освітнього процесу чітко зазначено, що освітня та професійна підготовка майбутніх фахівців повинна відбуватись відкрито, шляхом публічного доступу до основних документів і обговорення. Контроль щодо діяльності закладу вищої освіти здійснюється державними органами, громадськими організаціями. Державний контроль не є новою формою оцінки й упродовж всього існування освітньої сфери як складника суспільного життя державний нагляд здійснювався для дотримання чинного законодавства, стандартів. Громадський нагляд – це більш нова форма, яка утворилась саме тому, що українці виявили бажання орієнтуватись на європейські цінності у сфері освіти. Це право всіх членів суспільства отримувати доступ до інформації (з урахуванням законного порядку) під час надання науково-педагогічними працівниками освітніх послуг [3].

Варто зазначити, що для реалізації такої потреби суспільства заклади вищої медичної освіти створили власні сайти, на яких можна ознайомитись з інформацією, яка не суперечить реалізації права особистості на нерозголошення особистих даних. З огляду на досвід європейських країн обов’язково потрібно оприлюднювати на офіційних вебсайтах, у засобах масової інформації ключові аспекти щодо ухвалення важливих рішень, упровадження в освітній процес різних видів діяльності. Політика закладу вищої освіти будь якого

напряму регламентується чинним законодавством і досвідом європейських університетів, є прозорою та відкритою. Офіційно виноситься на громадський розгляд трудового колективу, здобувачів освіти фінансова інформація, видатки та доходи, порядок використання майна тощо.

Погоджуємося з думкою О. Артюхової, що моніторинг необхідно запроваджувати для виявлення нових тенденцій, динаміки в освіті, щоб ефективно реагувати на труднощі та долати недоліки. Важливо проводити порівняльний моніторинг, щоб використовувати досвід провідних європейських університетів [1, с. 127]. Зарубіжні дослідники висвітлюють сучасні тенденції моніторингових стратегій у різних сферах діяльності крізь призму політичних і суспільних змін у суспільстві. Наголошують, що акцент під час моніторингу повинен бути на інклюзивності, персоналізації навчального середовища, віддавати перевагу потрібно тим викладачам, які мають вищі рейтинги, краще володіють матеріалом і зможуть сприяти якості освіти. У сучасних умовах військової агресії та викликів одним із критеріїв моніторингу повинна бути і безпека здобувача під час занять [6, с. 19].

Експерти наголошують, що досвід країн ЄС є неоціненним під час інтеграції освітньої сфери в європейський простір, зокрема у визначенні показників і критеріїв моніторингу якості освіти відповідно до міжнародних вимог і стандартів.

Моніторинг якості освіти країн ЄС ґрунтується на принципах партнерства, відповідальності, інновацій, доброчесності, відкритості, прозорості, незалежності, достовірності, професіоналізму, довіри та вимогливості. Заклади вищої освіти в Україні поступово впроваджують їх у свою стратегію діяльності. Зокрема, у закладах вищої освіти створюються умови комфортної співпраці, з урахуванням думок, ідей всіх учасників освітнього процесу, з дотриманням рівності та поваги. Окрім провадження студентоцентрованого навчання, організовується студентське самоврядування, тобто студенти долучаються до розроблення освітніх програм, виборів адміністрації, керівників навчальних підрозділів, стипендіальних комісій. Активно вивчається досвід міжнародних освітніх організацій і університетів, упроваджуються нові ідеї, проекти, технології оцінювання якості освіти. В українських університетах запроваджується внутрішній моніторинг із залученням здобувачів освіти, проводяться анкетування, обговорення, диспути, опитування, за результатами ухвалюються важливі рішення щодо покращення якості освітнього процесу. Деталізуємо впровадження такого важливого принципу, як доброчесність. З досвіду міжнародних спілок і організацій у закладах вищої освіти в Україні створені підрозділи, які сприяють реалізації моральних принципів і стандартів у професійній етиці й особистій культурі. Діяльність таких комісій регламентується чинним законодавством, унормовує поширення й упровадження доброчесності в закладі вищої освіти. Дотримання принципу доброчесності сприяє формуванню в усіх учасників освітнього процесу етичного мислення, наукового пошуку, розвитку. Базові поняття цієї категорії є фундаментальними не лише під час моніторингу якості освіти, а й у майбутній професійній діяльності. Керуючись принципом доброчесності, майбутні фахівці отримують уміння дотримуватись етичних норм і у професійній сфері, суспільному житті, що сприяє формуванню високоморальної особистості. Парадигма академічної доброчесності найбільш широко висвітлена й описана в положенні Ради Європи “Етична поведінка учасників освітнього процесу”, упроваджується й адаптується до всіх положень і стратегій розвитку закладу вищої освіти. Доброчесність часто ототожнюють із плагіатом, але насправді даний принцип набагато глибше регламентує освітній процес. Безумовно, дотримання всіх складових частин, а саме чесності, щирості, прозорості, під час провадження освітньої діяльності в комплексі, посилює усвідомлення важливості етичних норм.

Залежно від того, хто здійснює моніторинг, він може бути зовнішнім і внутрішнім. З досвіду університетів Європи зазначимо, що внутрішній моніторинг – це насамперед самооцінка діяльності закладу вищої освіти, а на зовнішньому рівні моніторинг передбачає оцінку із залученням експертів із певних державних структур і громадських організацій. Останній у країнах ЄС відбувається на міжнародному рівні із залученням міжнародних організацій зі стандартизації, інтернаціоналізації. Під час зовнішнього моніторингу проводиться аналіз діяльності всіх структурних підрозділів, щоб визначити об’єктивність інформації на вебсайті закладу освіти, достовірність оприлюдненої інформації, надати неупереджені висновки. Зовнішній моніторинг проводиться систематично кваліфікованими фахівцями, які можуть провести порівняльний аналіз, дати об’єктивну характеристику діяльності закладу вищої освіти. Щодо внутрішнього моніторингу, то передбачено залучення всіх учасників освітнього процесу, а саме представників студентського самоврядування, викладачів, керівників структурних підрозділів. Передбачено використання інноваційних методик, які створені самими представниками закладу освіти, методичним об’єднанням відповідно до графіка та плану.

Наприклад, професорсько-викладацький колектив одного з найбільших університетів Ірландії *University College Dublin* щорічно ініціює різноманітні види моніторингу якості освіти за різними критеріями. Дані проекти, на думку засновників, сприяють тому, що заклад посідає 94 позицію в рейтингу найбільш престижних закладів освіти у світі. Саме велика кількість моніторингових програм дозволяє виявити прогалини і не пропустити жодних сучасних тенденцій в освіті. Відкритість і прозорість до доступу інформації є головними показниками доброчесності та порядності в політиці університету. На офіційному вебсайті деталізовано всі структурні підрозділи, приміщення, керівництво, секції, гранди, стипендії, освітні програми, правила вступу, атестацію, перспективи подальшого працевлаштування.

За критеріями ООН, якість освіти є фокусом, на якому ґрунтуються певні показники якості життя суспільства. Тому Україна у відносно швидкі терміни інтегрується в освітні структури європейських країн, за допомогою узгодження державних стандартів з показниками і критеріями держав, які входять до Європейського Союзу.

У закладах освіти Франції особлива увага приділяється моніторингу якості освіти, а саме аналізу засобів і форм забезпечення якості освіти. Ефективним у Франції вважається міжнародний моніторинг, який сприяє розвитку французьких університетів з урахуванням сучасних міжнародних тенденцій без втрати національних традицій.

Неможливо провести реформування освітньої сфери без попереднього моніторингу реального стану надання освітніх послуг і якості освіти. Зазначимо, що саме ця оцінка і стала поштовхом до розроблення, упровадження реформ.

Передбачалось, що українська освіта поступово інтегрується з європейською, будуть створені єдині шкали оцінювання, критерії, показники, стандарти. Проте агресія Росії тільки прискорила цей процес. Тому, з одного боку, українці відчувають деякий дискомфорт, розгубленість у такому новому потоку інформації, але з іншого – суспільство повинно швидше реагувати й автономізуватися від освітньої системи ворожої країни.

Реформування базується на оцінюванні освітньої сфери, завдяки чому були окреслені проблеми, недоліки української освіти, шляхи запобігання виникненню проблем, подолання наявних перешкод.

Пригадаємо положення Болонської декларації, згідно з якою українські заклади вищої освіти розпочали реформування не лише змісту, а й структури вищої освіти. Ключовими принципами Болонської декларації є власне забезпечення якості вищої освіти, відповідно до вимог сучасності та пріоритетних цінностей у суспільстві. Акцентуємо, що європейський взрєць для розвитку та реформування освітньої сфери є складним для України, проте прояви недоброчесності, надання неякісних освітніх послуг, відсутність відкритості до громадської співпраці стали тими чинниками, які звернули увагу українців на проблеми у вищій освіті. Позитивні зміни українці починають поступово відчувати, рушійною силою в цьому є бажання суспільства, досвід європейської країни.

Передусім виникли непорозуміння в системі оцінювання, шкалах, таблицях, показниках. Тому українські школярі перейшли на систему оцінювання, наближену до міжнародних стандартів, щоб мати змогу продовжувати навчання у провідних закладах освіти Європи. У закладах вищої освіти також відбулись зміни у формуванні балів із навчальних дисциплін. Зокрема, більшість закладів уже перейшли на оцінювання за Європейською кредитно-трансферною накопичувальною системою (далі – ЄКТС), яка сприяє кількісній оцінці навчальних досягнень здобувача освіти, сформованості всіх основних компетентностей. Позитивним у такій системі є дотриманість єдиних критеріїв та показників в оцінюванні досягнень у різних закладах освіти не лише України, а й міжнародних. Окреслена система сприяє доступності, безперервності, мобільності здобувача. Більшість закладів освіти, окрім оцінювання ЄКТС, проводять паралельно формування оцінок і балів у традиційній системі, щоб не втратити історичні традиції. Трансферна система сприяє перезарахуванню знань і навичок з визначених дисциплін у разі зміни спеціальності, поновленню навчання тощо. Згідно з ЄКТС на один семестр навчання в закладі вищої освіти припадає 30 кредитів, які включають обов'язкові та вибіркові компоненти, кожна окрема навчальна дисципліна повинна нараховувати 3–4 кредити. Через такі принципи в більшості закладів освіти виникли потреби оновити, змінити освітні програми, навчальні плани, щоб урахувати всі рекомендації. Також важливий момент – власне аудиторні заняття, безпосередній контакт викладача зі студентами, який повинен бути не менше 50 % від загальної кількості годин (1 кредит – це 30 академічних годин). По-друге, терміни навчання також були змінені, тільки три роки тому першокласники прийшли в “нову українську школу”, яка максимально наближена за термінами до освіти школярів у Європі і передбачає 12-річне навчання для здобуття повної освіти. У закладах вищої освіти також відбуваються поступові зміни та перехід на нові кваліфікації за певним освітнім рівнем (молодший бакалавр, бакалавр, магістр). Дані зміни врегульовані в законах України “Про вищу освіту”, “Про фахову передвищу освіту” та рекомендаціях Міністерства освіти і науки.

Утворення Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти – це також необхідні умови інтеграції в освітній простір ЄС. Свою діяльність Агентство почало ще у 2015 р., проте ще не в повному обсязі змогло реалізувати запити держави та суспільства через труднощі в соціально-економічній сфері, військову агресію. Ключові завдання, мета Агентства – стати потужним поштовхом для позитивних змін у вищій освіті. З досвіду Естонії, серед завдань подібного центру є реєстр і ліцензування освітніх програм, проте цікавим є той факт, що якість знань здобувачів освіти під час ліцензування не перевіряється. Важливими є показники відвідування занять, бесіди з учасниками освітнього процесу, різноманітність форм контролю, автономність закладу в ухваленні певних рішень. Стратегічними цілями Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти в Україні є впровадження ефективної процедури перевірки, акредитації діяльності закладів вищої освіти та водночас сприяння, консультування, інформування, надання їм допомоги. Водночас американські науковці дискутують щодо ефективності оцінювання знань студентів, щоб визначити компетентність викладача. Окремі вчені зазначають, що рівень знань і умінь студентів є індикатором оцінки якості освіти, тоді як їхні опоненти стверджують, що цей показник визначає лише популярність навчальної дисципліни і не має значення для моніторингу якості [4, с. 114].

З досвіду роботи окреслимо впровадження моніторингу в діяльність Черкаської медичної академії, що відбувається на засадах євроінтеграційних процесів в освітній сфері. Навчальний заклад співпрацює з Вищою школою агробізнесу в Ломжі (Польща) з метою обміну досвідом в освітніх проєктах, наукових програмах. У зв'язку з тим, що пріоритетною ціллю моніторингу якості освіти є поліпшення навчально-методичної документації та постійне оновлення знань і умінь викладачів, в академії створено спеціальні комісії та структурні підрозділи. Окреслимо складники внутрішнього моніторингу закладу. Зокрема, на постійній основі діє комісія з моніторингу якості освітнього процесу, яка включає окрему групу для перевірки лекційних і практичних занять. Діяльність членів комісії регламентується законами України “Про освіту”, “Про вищу освіту”, “Про вищу передфахову освіту”; Положенням про організацію освітнього процесу в Черкаській медичній академії; методичними рекомендаціями. Відповідно до окреслених документів у закладі вищої освіти створена комісія, склад якої постійно оновлюється для об'єктивності та прозорості діяльності. Моніторинг якості освіти в академії має на меті зібрати, обробити, зберегти, оприлюднити інформацію щодо надання освітніх послуг і орієнтований на інформаційне забезпечення, яке сприяє аналізу отриманих даних. Зазначимо, що ключовим є забезпечення зворотного зв'язку між учасниками освітнього процесу, що сприяє постійному оновленню навчально-методичної документації, дозволяє вносити зміни в освітні програми відповідно до запитів здобувачів освіти з метою покращення якості результатів діяльності закладу. Внутрішній моніторинг у закладі вищої медичної освіти проводиться відповідно до принципів: системності та систематичності, прозорості процедур і відкритого доступу до інформації, безпеки персональних даних учасників освітнього процесу, відповідальності за свою діяльність, щирості, добросовісності та доцільності. Внутрішній моніторинг направлений на оцінювання якості проведення лекційних і теоретичних занять, відповідності кваліфікації викладача, забезпеченням навчальної дисципліни методичними матеріалами, дотримання законодавства у сфері освіти, відповідності освітній програмі, визначення рівня навчальних досягнень здобувачів освіти, організацію діяльності, ефективність методів. Зважаючи на особливі умови проведення навчальних занять під час онлайн-освіти, обов'язково акцентується увага на дистанційному доступі до інформаційних ресурсів закладу, матеріалів викладача, кафедри. Тому завданнями викладачів є, поряд із наданням ґрунтовних медичних знань і умінь, сприяння швидкому долученню студентів до ресурсу викладача. Для цього на сайті закладу освіти створено окремий освітній портал Moodle, що дозволяє здобувачам освіти швидко долучитися до дистанційного заняття за постійним посиланням на Meet-конференцію чи іншої платформи. За наявності таких посилань у вільному доступі легко провести моніторинг навчального заняття, долучившись із дозволу викладача до заняття. На вищевикресленій платформі містяться і розробки лекцій викладачів за спеціальностями та курсами, навчальні підручники онлайн, методичні рекомендації, тестувальники, анкети, опитувальники, презентації. Це дуже полегшує внутрішній моніторинг і сприяє оптимізації процесу. Не тільки комісія, яка перевіряє забезпечення якості лекцій і практичних занять, а і здобувач освіти зацікавлений у такому відкритому форматі. Якщо за деяких обставин студент не зміг долучитися до заняття, то в будь-який час можна опрацювати матеріали, пройти тестування.

Висновки. Отже, моніторинг якості освіти – це системний процес отримання інформації, її аналізу, висвітлення у громадському просторі, орієнтований на підвищення якості освітніх послуг. Загострення економічної ситуації, суспільно-політичної кризи, військова агресія є чинниками, які сприяють усвідомленій інтеграції українського суспільства в європейський простір, вони лише посилюють бажання суспільства жити відповідно до моральних цінностей. Українці вимагають від держави запровадження нових законів, стратегій для оновлення освітньої сфери, щоб мати компетентних фахівців у всіх сферах існування суспільства. Моніторинг якості освіти відповідно до європейських стандартів сприяє підвищенню рейтингу закладу вищої освіти, залученню більшої кількості здобувачів освіти, удосконаленню діяльності, упровадженню інновацій, розвитку держави.

Використана література:

1. Артюхова О. Моніторинг якості вищої професійної освіти в українських університетах. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2016. Вип. 7. С. 122–133.
2. Завгородня Т. Зарубіжний досвід моніторингу якості вищої освіти в дослідженнях вітчизняних науковців. *Педагогічний альманах. Збірник наукових праць*. Херсон, 2020. Вип. 45. С. 165–171.
3. Про вищу освіту : Закон України № 1556–VII від 1 липня 2014 р. URL: vzn.org.ua/zakonodavstvo/111-zakon-ukrainypro-vyschu-osvitu.
4. Олендар Т., Степанюк А. Моніторинг якості природничої освіти в університетах США : монографія. 2018. 260 с.
5. Проценко І., Гудименко К. Моніторинг як інструмент визначення якості освіти. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2015. № 4 (48). С. 247–255.
6. Mioko Saito and Frank van Cappelle. Monitoring the quality of education: Exploration of concept, methodology, and the link between research and policy. December 2010. *D_International Perspectives on Education and Society* 13: 3–34. DOI: 10.1108/S1479-3679(2010)0000013004.

References:

1. Artyukhova, O. (2016). *Monitoring the quality of higher professional education in Ukrainian universities*. [Monitoring the quality of higher professional education in Ukrainian universities]. *Pedahohichni nauky: teoriya, istoriya, innovatsiyni tekhnolohiyi* [Pedagogical sciences: theory, history, innovative technologies]. Issue 7. P. 122–133 [in Ukrainian].

2. Zavorodnya, T. K. (2020). *Zarubizhnyy dosvid monitorynhu yakosti vyshchoyi osvity v doslidzhennyakh vitchyznyanykh naukovtsiv* [Foreign experience in monitoring the quality of higher education in the research of domestic scientists. Pedagogical almanac]. *Pedahohichnyy al'manakh. Zbirnyk naukovykh prats'* [Collection of scientific papers]. Issue 45. Kherson. P. 165–171 [in Ukrainian].
3. Zakon Ukrainy "Pro vyshchu osvitu" № 1556–VII vid 1 lypnia 2014 r. URL: vnz.org.ua/zakonodavstvo/111-zakon-ukrainy-provyshchu-osvitu (data zvernennia: 29.08.2022) [in Ukrainian].
4. Olenar, T., & Stepaniuk, A. (2018). *Monitorynh yakosti pryrodnychoyi osvity v universytetakh SSHA* [Monitoring the quality of science education in the universities of the USA]. Monograph. 260 p. [in Ukrainian].
5. Protsenko, I. I., & Gudymenko, K. M. (2015). *Monitorynh yak instrument vyznachennya yakosti osvity* [Monitoring as a tool for determining the quality of education]. *Pedahohichni nauky: teoriya, istoriya, innovatsiyni tekhnolohiyi* [Pedagogical sciences: theory, history, innovative technologies]. № 4 (48). P. 247–255 [in Ukrainian].
6. Mioko Saito & Frank van Cappelle (2010). Monitoring the quality of education: Exploration of concept, methodology, and the link between research and policy. December D_International Perspectives on Education and Society 13: 3–34. DOI: 10.1108/S1479-3679(2010)0000013004.

Karpenko Y. Monitoring of the quality of the educational process in institutions of higher education

The article is devoted to familiarization with the European experience in monitoring the quality of education in higher education institutions. Factors contributing to the active integration of Ukrainian education are indicated, including the desire of Ukrainians to live and obtain quality education in a modern European country. It is outlined that the monitoring of the quality of education, although a new concept, already has a certain history of study. The experience of Ukrainian scientists regarding effective monitoring is analyzed, the key positions of foreign researchers are indicated. The components of internal and external monitoring of institutions of higher education in European countries are given and it is indicated how they are implemented in the educational space of Ukraine. The principles of monitoring are described, examples of the activities of universities in France, Estonia, and Ireland are given. The key segments that are important in evaluating the institution's activity are outlined: availability of facilities, competence of teachers, safety of participants in the educational process, accessibility to information resources. It is noted that for the effective integration of the Ukrainian education system into the European space, it is necessary to complete the reform of the educational sphere, which includes changes in the forms and methods of assessment, terms of study, and organization of activities of higher education institutions. Mandatory components of a European institution of higher education are the presence of a website, which highlights information about its activities. Using the example of the activities of the Cherkasy Medical Academy, the consideration of European strategies in internal quality monitoring is outlined. The organization of monitoring of educational and methodical provision of classes is indicated.

Key words: monitoring, institution of higher education, quality of education, educational subject, European experience, medical academy, student of education, Ukraine.

УДК 37.014.5 : [37.018.43 : 004]

DOI <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series5.2022.spec.1.24>

Кириченко М. О., Отамась І. Г., Антонюк Л. А.

ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ ОСВІТИ В УКРАЇНІ ТА ЄС: ВІД ПОТРЕБ СИСТЕМ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ДО КОМПЕТЕНЦІЙ

Розглянуто нормативно-правові документи щодо цифровізації освіти в Україні та ЄС. Проаналізовано наявні електронні ресурси для фахівців освітньої галузі в Україні та ЄС. Виявлено переваги й недоліки цифрових інструментів в епоху цифрової глобалізації. Зроблено огляд емпіричного дослідження, у якому висвітлюються результати проведеного електронного опитування фахівців освітньої галузі за допомогою вебсервісу Google Forms. Розроблений опитувальник складається з питань: статі, цифрові інструменти, область проживання та інше. Аналіз діяльності освітніх організацій стосувався доступу учасників освітнього процесу до Інтернету, систем дистанційного навчання для організації освітнього процесу. Цінність цієї статті полягає у тому, щоб скласти цілісну картину про впровадження цифровізації у закладах освіти України. Проаналізовано актуальну проблему, що зумовлена трансформаційними змінами в епоху цифрової глобалізації. Зазначено, що з розвитком електронного менеджменту в Україні та ЄС працівники закладів освіти повинні володіти цифровими компетентностями в умовах індустрії 4.0, які є ключовими для навчання людини протягом життя. Висвітлено досвід європейських країн щодо пріоритетних напрямів і основних завдань з питань впровадження систем дистанційного навчання та цифрових компетентностей в умовах розвитку цифрового суспільства.

Отже, нині здійснюється цифрова трансформація освіти України та ЄС, яка спрямована на формування цифрових навичок, проте вони не мають системного характеру, забезпечують формування лише окремих цифрових навичок та цифрових компетентностей в організації систем дистанційного навчання.

Науковий практичний інтерес до явища цифрової трансформації освіти пов'язаний з такими новими освітніми можливостями, як: поглиблення і розширення джерельно-інформаційної бази навчально-дослідницьких закладів, впровадження систем дистанційного навчання, гнучкість організації навчального процесу.

Ключові слова: освітній процес, цифровізація, дистанційне навчання, електронний документообіг, Інтернет.